

การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และการแบ่งเขตเวลาของโลก
วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา โดยจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Copyright© Suratthani Rajabhat University
All Right Reserved

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

พ.ศ. 2561

DEVELOPMENT OF THE TOOLS OF GEOGRAPHICAL AND TIME ZONES OF
THE WORLD SOCIAL LEARNING UNIT STUDIES, RELIGION AND CULTURE
OF MATTHAYOMSUKSA 1 STUDENTS SURAT PITTAYA SCHOOL
BY THE TRISAKKHA LEARNING MANAGEMENT

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Copyright© Suratthani Rajabhat University
All Right Reserved

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirements for the Degree of Master of Education
Field in Curriculum and Instruction Graduate School
Suratthani Rajabhat University

2018

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์   การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และการแบ่งเขตเวลา
ของโลก วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา โดยจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา
ชื่อผู้วิจัย   ว่าที่ร้อยตรีหญิงมนัญญา เมฆสุข
ชื่อปริญญา   ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา   หลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา   2560
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. ดร.กฤตกาล ชาร์ลีย์ ทปภูผา	ประธานกรรมการ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.สิริสวัสดิ์ ทองก้านเหลือง	กรรมการ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหน่วยการเรียนรู้เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และการแบ่งเขตเวลาของโลก วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา โดยจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนเรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และการแบ่งเขตเวลาของโลก วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา โดยจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และการแบ่งเขตเวลาของโลก วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 35 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลาก ใช้เวลาในการทดลอง 6 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 1 หน่วย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และการแบ่งเขตเวลาของโลก วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา โดยจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา ค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 88.76/86.76 และค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 0.76 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง เครื่องมือ

ทางภูมิศาสตร์และการแบ่งเขตเวลาของโลก วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา โดยจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Copyright© Suratthani Rajabhat University

All Right Reserved

ABSTRACT

Thesis Title	Development of the Tools of Geographical and Time zones of the World Social Learning Unit Studies, religion and culture of Matthayomsuksa 1 Students Surat Pittaya School by the Trisakkha Learning Management		
Student's Name	Acting Sub. Lt. Mananya Maksuk		
Degree Sought	Master of Education		
Major	Curriculum and Instructions		
Academic Year	2017		
Thesis Advisors	1. Dr. Krittagan Charlie	Chairperson	
	2. Asst. Prof. Acting Sub. Lt. Dr. Sirisawas Thongkanluang	Committee	

This research aims to 1) development learning units “Geographic and Time Zones of the World”, Social Studies Religion and culture Of students in mathayomsuksa 1, Surat Pittaya school the Trisakkha Learning Management. 2) Compare between pretest and posttest in learning unit. “Geographic and Time Zone Tools of the World”, Social Studies Religion and culture Of students in mathayomsuksa 1, Surat Pittaya school by the Trisakkha Learning Management, and 3) to study the satisfaction of Mathayomsuksa 1 students, Surat Pittaya school. The target group of this research are students at one school Surat Pittaya Talad Muang Surat. Events 1st semester 2560 academic year with 35 students. They were selected by simple random sampling method (Simple Random Sampling) by means of a lottery. Time to for 5 hours. The instruments used to collect data. Plan 1 unit test achievement. Comments and queries of students Data were analyzed using (E_1/E_2), (E.I.), Mean, SD and t-test.

The research found that learning unit about “Tools and geographic boundaries of the world”, Social Studies Religion and culture of the students at one school Surat Pittaya by learning threefold. Performance parameters (E_1/E_2) of 88.76 / 86.76 and the effectiveness index about Results (E.I.) 0.76. The posttest academic achievement of students the tool of geographical and time zones of the world, Is

higher than pretest by the statistical significance level. 01. And students with a forum for learning about, “Tools and geographic boundaries of the world”, Social studies religion and culture of the students at one school SuratPittaya. By learning threefold the overall level of agreement with, as well.

Keywords: Development of learning units and learning management.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Copyright© Suratthani Rajabhat University

All Right Reserved

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ได้ต้องขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์ของ ดร.กฤตกมล ชาร์ลีย์ ทปภูผา ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ว่าที่ร้อยตรี ดร.สิริสวัสดิ์ ทองก้านเหลือง กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ และดูแลให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยความเอาใจใส่อย่างดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และขอขอบพระคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ได้แก่ ดร.นพเก้า ณ นคร ดร.วชิรศักดิ์ มัชฌิมาริโร ดร.กฤษณะ ทองแก้ว ดร.อารี สาริปา และนางวรรณวิไล เอ็งฉ้วน ที่ได้เสียสละเวลาตรวจสอบเครื่องมือ และให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและนักเรียนโรงเรียนสุราษฎร์พิทยาทุกท่าน ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าของท่าน ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูล และนำผลไปใช้ในการวิจัยได้อย่างถูกต้อง

ขอขอบคุณฝ่ายประสานงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีที่กรุณาอำนวยความสะดวก ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน ปีการศึกษา 2556 ทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือตลอดมา รวมทั้งขอบพระคุณบิดา มารดา ครอบครัวและกัลยาณมิตรทั้งหลายที่ได้สละเวลาดูแล สนับสนุนการศึกษา เป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมาจนส่งผลให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จ หากประโยชน์ใด ๆ อันเกิดจากวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอบูชาแต่บิดา มารดา คณาจารย์ผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาและเป็นกำลังใจส่งผลให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประสบความสำเร็จลุล่วงด้วยดี

มนัญญา เมฆสุข

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	9
หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสุราษฎร์พิทยา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.....	14
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา.....	28
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้.....	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	55
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	55
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
สถิติที่ใช้ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	64
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	75
สรุปผล	75
อภิปรายผล	76
ข้อเสนอแนะ	78
บรรณานุกรม	79
ภาคผนวก	85
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ.....	86
ภาคผนวก ข แบบประเมินความเหมาะสมในองค์ประกอบหน่วยการเรียนรู้.....	88
ภาคผนวก ค การประเมินความเหมาะสมที่ได้จากการประเมินองค์ประกอบของแผนการ จัดการเรียนรู้เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และการแบ่งเวลาของโลก วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยการจัดการเรียนรู้ แบบไตรสิกข์ของผู้เชี่ยวชาญ.....	91
ภาคผนวก ง แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ของแบบทดสอบวัดผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และการแบ่งเขตเวลา ของโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกข์สำหรับผู้เชี่ยวชาญ.....	94
ภาคผนวก จ ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนเรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และการแบ่งเขตเวลาของโลก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกข์สำหรับผู้เชี่ยวชาญ.....	99
ภาคผนวก ฉ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	102
ภาคผนวก ช ผลการเปรียบเทียบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน	110
ภาคผนวก ซ ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	112

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ณ แบบทดสอบความคิดเห็นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน สุราษฎร์พิทยาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา	115
ภาคผนวก ณ ผลการประเมินความพึงพอใจ สำหรับผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ แบบไตรสิกขา.....	119
ภาคผนวก ณ หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และการแบ่งเขตเวลา ของโลก.....	121
ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์	196

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รหัส ส21101 สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ภาคเรียนที่ 1 เวลา 60 ชั่วโมง/ ภาคเรียน จำนวน 1.5 หน่วยกิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	24
2.2 แบบวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดทำคำอธิบายรายวิชา สังคมศึกษา (ส21101) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ม.1	27
2.3 สรุปแผนการวัดประเมินผลอัตราส่วนคะแนนระหว่างภาค : ปลายภาค (80 : 20)	28
4.1 ค่าเฉลี่ยและระดับความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และการแบ่งเวลาของโลก วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา	66
4.2 ค่าประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหน่วยการเรียนรู้ เรื่องเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ และการแบ่งเขตเวลาของโลก วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับนักเรียนที่มีระดับความสามารถเก่ง ปานกลางและอ่อน จำนวน 3 คน (1:1:1).....	68
4.3 ค่าประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหน่วยการเรียนรู้ เรื่องเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ และการแบ่งเขตเวลาของโลก วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับนักเรียนที่มีระดับความสามารถเก่ง ปานกลางและอ่อน จำนวน 9 คน (3:3:3).....	69
4.4 ค่าประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหน่วยการเรียนรู้ เรื่องเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ และการแบ่งเขตเวลาของโลก วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จำนวน 35 คน.....	70
4.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนเรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และการแบ่งเขตเวลาของโลก วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา โดยการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา..	72
4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาเรื่อง เครื่องมือทาง ภูมิศาสตร์และการแบ่งเขตเวลาของโลก วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.....	73

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Copyright© Suratthani Rajabhat University
All Right Reserved